

ROGER FUSTÉ SUÑÉ

La mà i el cordill

Obra guanyadora del II Concurs de Relats Breus de la UAB
«L'Autònoma en 3.000 paraules»

UAB

Universitat Autònoma de Barcelona

Servei de Publicacions

La mà i el cordill de Roger Fusté Suñé és l'obra guanyadora del II Concurs de Relats Breus «L'Autònoma en 3.000 paraules», convocat per la Universitat Autònoma de Barcelona, i que té com a objectiu promoure, entre els estudiants, la creació literària i contribuir a dinamitzar la vida cultural de la UAB.

© del text: Roger Fusté Suñé, 2011

© de l'edició: Servei de Publicacions de la UAB, 2011

Fotografia de la coberta:

Electorium parvum seu breviculum, 1321

(Badische Landesbibliothek, Cod. St. Peter perg 92)

Fotografia de la contracoberta:

Aina Recordà Torras

Edició:

Universitat Autònoma de Barcelona

Servei de Publicacions

Edifici A. 08193 Bellaterra (Cerdanyola del Vallès)

Tel. 93 581 10 22

Fax 93 581 32 39

sp@uab.cat

www.uab.cat/publicacions

Impressió:

Mozart

Dipòsit legal: B.17.746-2011

Imprès a Espanya. Printed in Spain

Els volums clàssics de Les Belles Lettres són innegablement millors que els de la Bernat Metge. El secret és difós a l'última pàgina del llibre: paper *vélin teinté*, de les papereries de Guiena, a Occitània. Això els dóna una qualitat papiràcia i amorosida, gairebé tèxtil, sempre dolça al tacte. Escampats per terra, desplecats, disposats com un llit, fan de molt més bon dormir-hi que no pas els seus germans catalans. Per entendre'ns, el son tan fi que he fet avui damunt els *Entretiens* d'Épictète, com en diuen allà, no me l'haurien pas pogut oferir les nostres *Lletres a Lucili* de Sèneca. Hi hauria dormit bé sobre els catalans, és clar, però aquest paper *vélin*, tan tou que fins un modista l'apreciaria, acaba fent la diferència. Dels volums de la col·lecció anglesa, així com dels castellans de Gredos, no en vull ni parlar; els uns són massa menuts; els altres, massa durs; tots són inservibles.

Des que sóc aquí, vivint i dormint a la biblioteca (d'aquí a poc temps ja en farà vora tres anys, d'això), el que més m'ha servit de coixí ha estat el volum de poesia completa de Maragall. Reuneix un bon grapat de qualitats, la més eminent de les quals és que l'home se'n féu un fart, d'escriure. El resultat és un imponent embalum de paper, lleugerament estovat pel pas del temps, ideal per

reposar-hi confortablement el cap. Tot i que vaig canviant de llibre-coixí, com és natural, per no tenir sempre els mateixos somnis...

Poca gent ho sap, això: dormir damunt d'un llibre obert és com dormir amb una amant devota que no vol deixar de xiuxiuejar a l'orella; la lletra tampoc no en sap, de dormir, la lletra parla i parla, i s'esmuny dins els somnis. Fet i fet, se somia allò que el llibre vol. És per això que cal triar bé quin títol s'agafa i quina pàgina se'n deixa oberta. No és el mateix triar Kant que triar Ovidi. Kant m'interessa si, indagador, tinc ganes de fer somnis de saviesa; Ovidi, si, ple de voluptat, vull que sigui estiu, que hi hagi un estany, una olivera; que dins l'estany, LL m'esperí tota nua, amb un somriure.

* * *

Aquesta nit el vigilant ha trigat una mica més del compte a revisar l'edifici i apagar els llums. Ha preferit anar a la sala de personal, a abraçar la senyora de la neteja. Jo era a l'últim pis. Les riallades i els petons s'enfilaven per les escales buides.

En general, sempre he estat del parer que reposar el cap sobre poesia és millor que no pas sobre prosa i que, de tots els gèneres, l'assaig és, amb diferència, el pitjor. Un dia vaig voler dormir, per provar-ho, sobre els escrits de Lacan. Va ser un desastre: em vaig llevar de matinada, trasbalsat per un malson... Així, llevat d'alguna comptada excepció, he renunciat a dormir sobre assaig.

* * *

Sovint, de nit, quan m'enyoro de LL, pujo al segon pis i obro els llibres de pintura. M'haig d'arrambar a la finestra per caçar la mica de claror de l'enllumenat de fora, que il·lumina la carretera.

Tots els pintors n'han pintat una mica, d'ella; cap no se n'ha pogut estar. N'hi ha que només han gosat pintar-ne una sandàlia; d'altres, una mica més. Un genoll, potser. O el plec d'un vestit seu. Ningú, però, no ha tingut la valentia de pintar-la de cap a peus. Els pinzells els tremolaven. M'agrada aquell fresc antic que jo ja em sé i que em recorda la ganyota seva dels dies de tristor, quan jo ja estava malalt.

LL pensa que sóc mort i no sap què m'ha passat i jo no puc anar-hi i dir-li: «LL, sóc aquí, tu no em veus però sóc aquí, LL, sóc invisible..., sí, sí, ja ho sé, LL, que això no pot ser, però sí que pot ser perquè sóc aquí encara que tu no em vegis, sóc aquí encara que tu no em sentis. Sóc... un fantasma.»

* * *

Allò que més se m'assembla, el meu nou proïisme, deu ser la boira. Tota ingràvida, esmunyedissa. Quan em ve a saludar, vaig al turonet de davant de Traducció a rebre-la. No fa gaires festes en veure'm, no remena la cua. S'ajeu sobre la Universitat com un elefant, amb una lentitud inexpressable. Jo m'hi deixo embolcallar i, en acabat, celebrem una silenciosa reunió de família.

* * *

Faig vida contemplativa, com volien els antics. És clar que no té cap mèrit, però. No és difícil de fer-ne si s'és un fantasma. Contemplo, somio, contemplo, miro, contemplo, badallo, contemplo, recordo. I no hi ha res que pugui trencar aquesta cadena. Voldria que constés que travessar parets perd la seva gràcia al cap d'un temps. S'acaba fent banal. Com aquesta lleugera levitació que faig i que ja em té del tot avorrit. Sóc un bronzit, res més que un bronzit; així m'ho ha fet saber el diccionari del senyor Alcover; «fantasma: bronzit d'una fusta lligada a un cordill i rodada amb força». Un segle endarrere, el senyor Labèrnia ja ho atestava: «bronzit de una fusta lligada en un cordill y rodada ab violència». I conec tan bé la mà que em fa giravoltar!

Veig LL baixant del tren. Com una reina. Enmig de l'eixam d'estudiants. LL passa pel caire de la plaça, gira, els cabells se li esvaloten un moment. Com una reina. LL, que bonica, amb el teu nassarró envermellit perquè és un matí d'hivern. LL, són noves, les botes?

* * *

No, si jo fos de tu no hi posaria tant de sucre. És veritat que cal disfressar una mica aquest cafè, però tot i així crec que en fas un gra massa. Et farà venir set.

És encara més bo, oi, fumar quan és hivern? Et faré un retrat sense càmera i me'l guardaré a la butxaca que no tinc. T'enquadro: el fum del

cigarret que fa giragonses, emmandrit; un somriure lleu et posa un sotet a cada galta; els arbres, al fons, semblen tremolar de fred. Per què sempre estàs tan bonica?

No! Aquest noi amb qui parles mai no m'ha caigut bé. Gens ni mica. Crec que et va al darrere. N'estic segur. I, francament, allò de demanar-te els apunts només per poder tornar a parlar amb tu... Hi ha altres maneres, més subtils..., però aquest talòs no sembla conèixer-ne cap. Jo si fos de tu miraria de deixar-li-ho clar: noi, te'm fas pesat. I per què carai et posa la seva manota sobre l'espatlla? Què s'ha cregut? Perdona que t'ho digui, però aquest somriure seu no val ni un duro. Sí, els cabells rinxolats li estan bé, però amb aquesta roba mig esparracada que porta sembla un nen de l'orfenat de l'Oliver Twist.

* * *

Al vespre, som cinc a remenar les escombraries del restaurant. Quatre gats i jo. He arribat a un pacte amb els felins. Jo els cedeixo agradosament el peix i els caps de gamba; a canvi, tinc potestat sobre la carn i l'arròs. Menjar, en sentit estricte, no em serveix de res. Tan bon punt me l'he posat a la boca, el menjar cau cos avall com una pedra dins un pou. Però hi ha certes enyorances humanes de les quals encara no m'he pogut desfer...

LL, al tren, de retorn cap a casa, deu mirar distretament els afores de la ciutat, els camps estripats —hi estan construint una carretera nova—. M'agradaria poder-hi ser quan, havent arribat, cansada, LL es deixi caure amb un esbufec sobre el llit.

Somric davant l'amor clandestí del vigilant i la senyora de la neteja. Sovint, l'acompanyo mentre baixa les escales a buscar-la. Nervios, s'arregla el coll de la camisa, es pentina els cabells. Quan és a la porta de la sala on ella l'espera, li poso una insensible mà a l'espatlla i li desitjo sort. Els llums s'apaguen i l'amor no triga a barrejar-se amb l'olor de lleixiu.

* * *

Els dies que estic més i més trist me'n vaig a la carretera i deixo que els cotxes travessin una vegada i una altra el meu cos invisible. Quan estic content, en canvi, m'enfilo a la punta d'un pollancre i m'hi deixo gronxar.

* * *

En certa manera, tant se val tot allò que s'hagi dit i escrit sobre l'amor. La biblioteca en va plena. Us ho dic jo, el seu habitant preferit, el seu hoste permanent. Tot això s'ensorra quan cada dematí aguaito el moment en què les portes del tren s'obren i em regalen la visió de LL; fresca com una rosa, somnolenta a vegades, sempre bonica.

A la tarda, LL, véns a fer estremir-se la biblioteca sencera. Quan els toques, la pell dels llibres s'eriça, esborronada. *Effleurer*, diuen en francès, per designar un contacte suau. Nosaltres diem o bé tocar o bé acariciar. No coneixem el punt mitjà dels teus dits. Tampoc no el coneixen en castellà, perquè *rozar*, que potser s'hi apropa,

és el fruit d'un moviment involuntari i tu, el llibre, el vols entre les teves dues mans, suau però ferm. La hi hauríem de fer entrar, aquesta paraula, s'hauria de poder dir: quan els esflores, la pell dels llibres s'eriça, esborronada. Què lleigixes? Què busques? Jo t'hi podria ajudar, si vols. Però per mitjà de quin signe faràs saber a algú que creus mort i que és invisible que voldries que busquéssim un llibre plegats? Em quedaré al teu costat, seguint-te en silenci.

No et neguitegis, ja el trobaràs, el llibre. Cal una mica de paciència. 840“19” Literatura francesa, 849.9“19” Literatura catalana; 849.0“19”; ara t'atures un moment al prestatge dels occitans. No deu ser això, el que busques, però de totes maneres t'hi atures. Els occitans, pocs mots fan somiar tant com aquest. Que vols somiar-hi també? Si us plau, fes que els teus ulls vegin un nom: Joan Bodon. N'hi ha una bona filera. Ara t'ha de cridar l'atenció un títol: *Lo livre de Catòia*. Esflora'l, obre'l, hi aprendràs un mot: *clarum*. No cal que el busquis als nostres diccionaris, no hi és. Però l'entens, te n'enamores una mica. *Clarum*. Llavors coneixes en Catòia, el pobre nen que va tot enfarinat. Llavors, en Catòia va a l'*ostal*, a casa, i coneixes la seva família, que prega al voltant del *fuòc*. Prega amb ells. El país se'ls mor, la llengua se'ls mor. La família d'en Catòia, mig embogida, també es mor a poc a poc.

És una pena que no l'hagis vist, n'hauríem pogut parlar, d'en Catòia. Trobo a faltar quan fèiem cafè a mitja tarda, a casa. Aquí a l'Autònoma no hi ha bones cafeteres. T'ho havia dit, oi, que no hi ha res com una cafetera de tota la vida, de les que poses al foc? És un moment calmós,

esperar que l'aigua arrenqui el bull i la cafetera brami. Tu i jo en teníem una. Esperàvem el xiulet final entre petons. A la fi, la cafetera es queixava, ens separàvem, el baf del cafè omplia la cuina d'una olor dolcenca.

Tan amunt és el llibre que vols? Enfilada sobre el tamboret, fent tentines, encara t'estimo més... Prou, me'n vaig, no puc més. A reveure, LL, fins demà al matí.

* * *

La teva vinguda de l'altre dia a la biblioteca ha portat cua. Per què havies d'enfilat-te al tamboret amb tanta gràcia? Un gest teu i fas que tots els records s'enlairin bruscamment com una ocellada. Tot el cel n'és ple. Em persegueix la piuladissa.

* * *

Dia de sol, lluminós. M'endinso a la Facultat. Un gran bullici. A les aules, les finestres són obertes. L'aire de fora pessigolleja les cortines. M'hi passejo mentre els professors parlen i els estudiants es lliuren a l'antic ofici de copistes. De tant en tant, alguna cara somiadora, falcada sobre un braç que ha rebutjat de transcriure.

Al bar, en canvi, tothom està esvalotat. Si no criden, no se senten. El xivarri de la cafeteria de Lletres és fenomenal. Hi ha uns punks que juguen cridanerament a cartes. Un catedràtic que

menja sol, en un racó. Algú grapeja una guitarra desafinada. Es nota que el fred va minvant: les noies, més lleugeres de roba, en donen la mesura. I els nois ho celebren. I tu, LL, a tu t'està tan bé aquesta samarreta clara... Llàstima que l'Oliver Twist també se n'ha adonat i ara et ve a buscar, amb una cervesa a la mà.

Li has tornat el somriure, quan ell s'ha assegut al teu costat. Què vol dir tot això? No em diguis que... Em quedaré aquí al lluny, no vull sentir-vos. M'imagino les paraules d'en Twist: deuen ser barates, comprades a les rebaixes. Cridaneres, d'un color viu, però m'hi jugo el que vulguis que la pintura s'escrostonarà ben de pressa. De segur que no s'ha pres ni la molèstia de treure'n el preu. Tu ho veus, oi, que són barates? Ah! Per què ho dic, tot això? Què m'agafa? Per què sóc tan cruel? Perdona'm. Perdona'm, LL. És la gelosia que em fa parlar així. En Twist no deu ser un mal noi i a tu t'agraden molt els seus cabells rinxolats. Molt bé, no passa res. Però no li facis cap petó, d'acord? Encara no. Parla-hi una estona més a la gespa, enriola't, digues-li que et van bé les classes de teatre i que ara d'aquí a no gaire estrenaràs una obra, però no li facis cap petó, t'ho prego.

...t'ha dit que volia venir a l'estrena. Ho dedueixo dels seus gestos. I els teus gestos li han dit que et faria molta il·lusió que hi anés, i que serà aquest divendres, en un petit teatre de Barcelona. Ell hi vindrà. Se us han envermellit les galtes i se devien endevinar que el cor us batega una mica més fort.

Ai! Això fa mal, LL! Tu i en Twist! M'esvalotaràs les nits, vindrà la gelosia i em donarà una ganyota per a tu; vindrà el dolor, també, a dur-me un renec. Perdona'm, però avui, en somnis, faré veure que no ets reina. Dolgut, aniré a la cort i festejaré totes les noies. Fins la més lletja. Et robaré la corona i en regalaré un bocí a cada donzella. Finalment, donaré la maragda a un rodamón i repartiré les últimes perles entre les cortesanes. Totes glatiran i jo besaré les seves boques corcades...

* * *

Era negra nit. Jo estava amagat dins la rovella-da escultura que hi ha a l'entrada de Lletres. Em mossegava les ungles. Maleïa en Twist. No podia dormir, no podia pensar, no podia descansar. Llavors se m'ha aparegut Ramon Llull, l'illenc barbut. Gros, corpulent, gairebé no hi cabia. Se n'ha excusat. M'ha dit que els sarraïns el peixien amb torrons a tota hora i que, en tornar a l'illa, la seva mare, que patia per si no s'havia alimentat com cal, li havia prohibit de menjar qualsevol altra cosa que no fos sobressada durant un mes sencer. De sobte, ha canviat a l'àrab i li he hagut de dir que no en sabia. Disculpant-se, ha passat al llatí i li he hagut de confessar que l'havia oblidat. Finalment, en el català més al·lucinant que he sentit mai, m'ha dit: «No ha en l'amat nulla cosa en què l'amic no haja ànsia e tribulació, ni l'amic no ha cosa en si en què l'amat no haja plaer e senyoria; e per açò l'amor de l'amat és en acció, e l'amor de l'amic en llanguiment, passió».

Llavors m'ha somrigut, m'ha tocat la punta del nas amb la punta del seu dit i m'ha xiuxiuejat: «No passis pena, jo vendré a cercar-te». S'ha esfumat. Al seu lloc, només hi ha quedat quatre engrunes de torró i un pèl de barba, blanc, lluent.

* * *

En Twist corre pel passadís per atrapar LL abans que no entri a classe. LL, feliç, es gira i li fa dos petons. En Twist, vibrant, diu: «Demà, en sortir de classe, anem plegats cap a Barcelona?». LL assenteix, amb un somriure que va de punta a punta del passadís.

* * *

LL. LL. LL. Prou. Aquest dolor tossut vol un drap humit al cap que li apaivagui la febre; l'hi duc, però el front continua bullint. Miro de recitar-li quatre paraules d'un estoic però es tapa les orelles i cantusseja per no sentir-me.

Trasbalsat, he mirat de fer la confiança al vigilant. No he recordat que no em podia sentir fins que ja tenia les llàgrimes als ulls. Tot i això, he continuat el meu plany. Li he parlat de LL, de l'estranya malaltia que vaig patir, de l'amor. Empasant-me els sanglots, l'he assabentat de la relació de LL i en Twist. La seva cara despistada i absent em reconfortava. Quan ja li ho havia explicat tot, m'he llançat als seus braços. Ell s'ha encès un cigarret que ha fumat despreocupadament.

Surto fora de la Biblioteca. Vaig al pàrquing que fa de balconada al Vallès. A baix, el brogit

dels cotxes canta una cançó trista a Badia, a Sabadell. Clavo el peu a l'última bardissa i des d'allí avorreixo els meus ulls amb les llumenetes brutes de la ciutat. Vull pensar en tu i no hi vull pensar. Aquí hi ha un desenllaç, estimada, aquí s'hi està jugant un desenllaç. Dignes-me, si no, què volia dir l'aparició a l'escultura?

* * *

No és el vigilant. Aquests passos són lents i feixucs. La porta grinyola. Fa un gemec llarg, nocturn. Llull, el mallorquí, el barbut, apareix. Avui duu, com en els quadres, un barret cenyit, una capa negra; a sota, un vestit llarg de color vermell. A la penombra, la seva barba sembla encara més densa i ampla: un gran niu d'orenetes. Em fita amb els seus ullassos antics i, traient-se la mà de la butxaca del vestit, em diu lentament: «Anam, fill, anam.»

Roger Fusté Suñé va néixer a Sabadell l'any 1986. El darrer curs va acabar la Llicenciatura de Filosofia i ara cursa el Màster de Formació de Professorat, estudis que compagina amb la feina com a becari del projecte Traces, una base de dades sobre llengua i literatura catalanes. Ha format part del consell de redacció de la revista sabadellenca *Ordint la Trama*, desapareguda ara fa dos anys. El relat, escrit en forma de dietari, presenta els tràngols d'un curiós habitant de la Biblioteca de Lletres, enamorat d'una tal LL...